

PROEFSTATION VOOR DE GROENTEN- EN FRUITTEELT ONDER GLAS,
TE NAALDWIJK.

Bibliotheek
Proefstation
Naaldwijk

A
3
B
67

Verslag beschadiging door fabrieksdampen, 1957.

door:

W.den Boer.

Naaldwijk, 1959.

2239141

Stamboek no 557

1 OCT 59

Beschadiging door fabrieksdampen 1957.Inleiding.

Evenals voorgaande jaren (1953, 1954, 1955 en 1956) werden gladiolenveldjes aangelegd, om na te gaan in welke ring om de fabriekscentra beschadiging optreedt. Vorige jaren werd het controle veldje op het Proefstation geplant maar daar in het najaar van 1956 beschadiging bij Freesia tot in Wateringen werd waargenomen, werd nu als controle veldje Leidsendam genomen. Tevens werden op de proefveldjes Freesia knollen geplant om langer over groen blad te kunnen beschikken voor het doen van waarnemingen.

Proefopzet.

Er zijn 2 gebieden te onderscheiden:

- A) Vlaardingen en Westland,
- B) Omgeving Rotterdam-Kralingse Veer.

A. Vlaardingen en Westland. In deze omgeving zijn 58 veldjes in een 4 tal ringstukken aangelegd. De eerste ring lag op $\pm$ 3000 m van de fabrieken in Vlaardingen en bevatte 7 veldjes. De tweede ring lag op de Westgaag op $\pm$ 7500 m afstand van de fabrieken en bestond uit 8 veldjes. De derde ring lag vanaf Westerlee tot Den Hoorn en bestond uit 9 veldjes. De vierde ring lag van Monster via Poeldijk-Wateringen naar Rijswijk en bevatte 10 veldjes. Tussen de ringen in werden ook veldjes aangelegd, 4 veldjes dicht bij de fabrieken, 4 boven de bovenste ring en 16 tussen de ringen.

B. In de omgeving Rotterdam-Kralingse Veer werden 19 veldjes en bij het Marconieplein 3 veldjes aangelegd. Tevens werd in Berkel en langs de Rijksweg van Delft naar Rotterdam een veldje aangelegd, terwijl het controle veldje in Leidsendam werd aangelegd. Half april en half juni werd per veldje 20 gladiolen knollen van het ras Sneeuwprinses gepoot. In het laatst van juni zijn per veldje 30 verpopte Freesia kralen van het ras Prinses Marijke gepoot. De plaats der veldjes is door foto's aangegeven in bijlage 1.

Methodiek.

Dezelfde methode van schade vaststelling als vorig jaar werd weer gebruikt. Tevens werd opgegeven het aantal gemiddelde aanwezige bladeren.

De beschadiging werd uitgedrukt in een cijfer van 0-10 (0 geen schade, 10 gehele blad beschadigd).

Toen het gewas afstervings verschijnselen ging vertonen is het loof van de planten die half april gepoot zijn verzameld. Daarna is een beschadigingscijfer gegeven en het loof gedroogd en gemalen voor fluoranalyse.

Resultaten.

Freesia's hebben op de veldjes niet voldaan. De opkomst was slecht, bij een groot deel van de veldjes zijn ze niet opgekomen. Door de droogte is de groei slecht geweest.

De gladiolen zijn goed gegroeid. Beschadiging was er weinig, ^{de} veldjes in de directe omgeving van de industrie vertoonden ^{de} beschadiging, bij de overige veldjes was de beschadiging zeer gering. Op 9 oktober zijn de gladiolen van de eerste plantdatum geroid. Op het laboratorium is een cijfer voor beschadiging gegeven, daarna is het materiaal gedroogd en gemalen voor fluoranalyse.

Fluoranalyse.

De fluoranalyses is uitgevoerd door T.N.O. De cijfers voor fluor zijn van alle veldjes zeer laag. Van de veldjes in Vlaardingen en Westland is één veldje (11) op 3000 m in Oost Noordoostelijke richting hoger dan de andere. Het fluorgehalte was 51,9 dpm. De veldjes uit de omgeving Rotterdam-Kralingse Veer hebben een laag gehalte aan fluor. Het hoogst was het veldje (no. R.14) op 4250 m in Noord noordoostelijke richting. Het fluorgehalte bedroeg 33,6 dpm. Het veldje in Berkel op 10.000 m afstand had een fluorgehalte van 31,3 dpm.

Beschadiging in verhouding tot fluorgehalte.

Fluorgehalte en beschadiging zijn in bijlage 2 genoteerd. Deze gegevens zijn gerangschikt volgens windrichting en afstand in bijlage 2. Zowel in de omgeving Vlaardingen als in de omgeving Rotterdam blijkt er geen correlatie tussen beschadigingscijfer en fluorgehalte te zijn. De fluorcijfers zijn laag waardoor andere beschadiging van meer invloed op het schadecijfer zijn geweest.

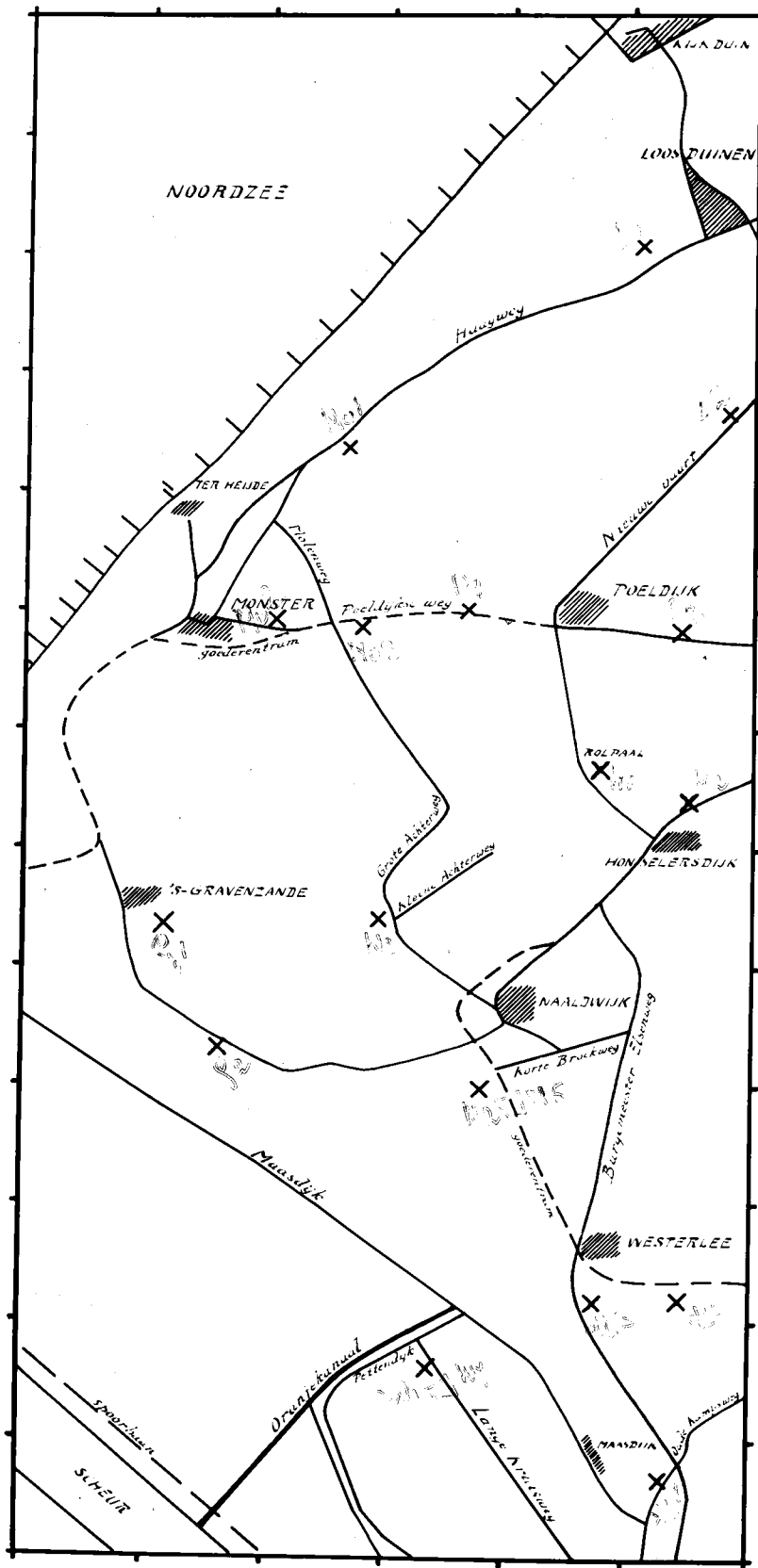
Samenvatting.

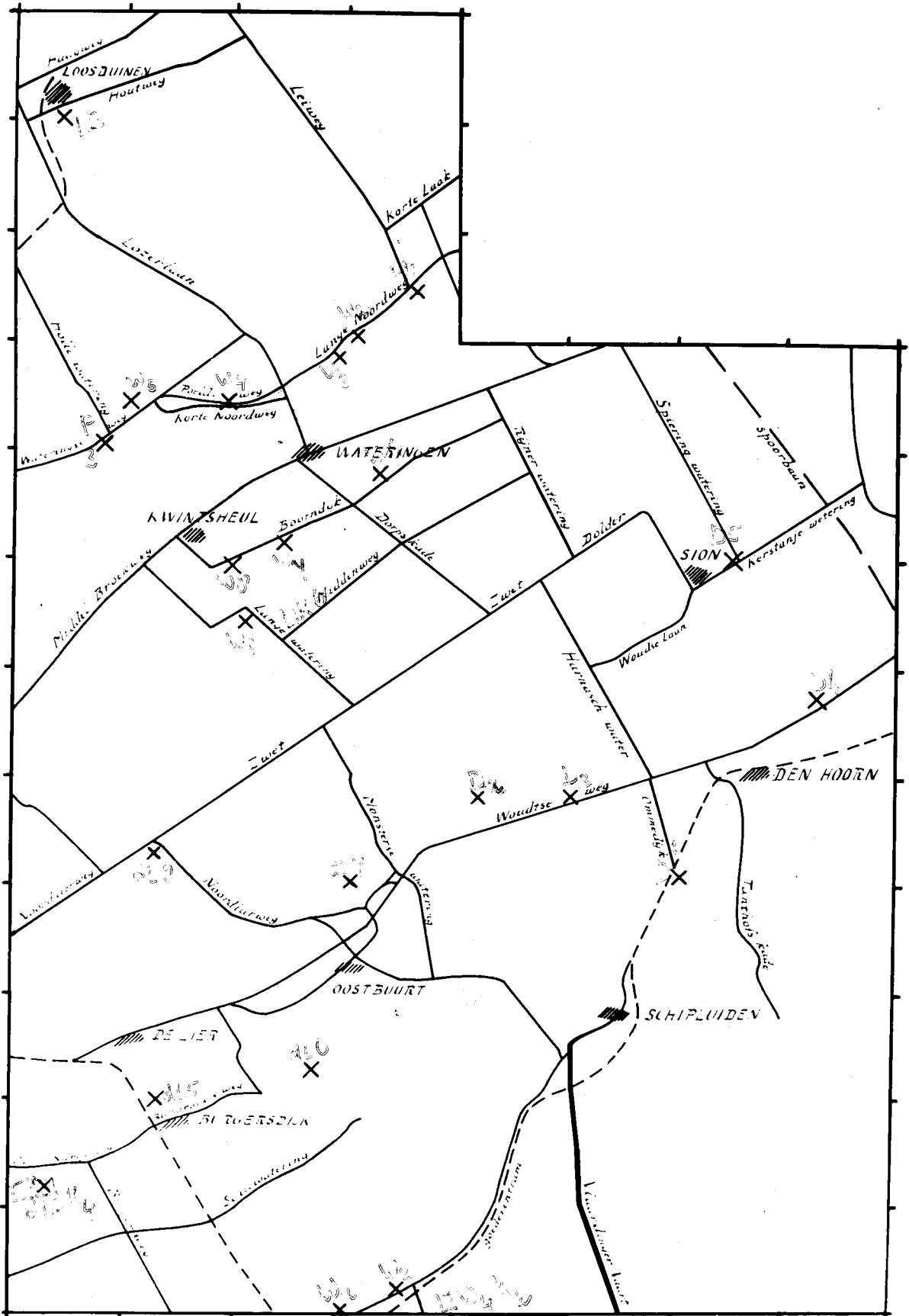
Evenals vorige jaren werden gladiolen veldjes aangelegd om schade door fabrieksdampen op te sporen. In de omgeving van Vlaardingen en het Westland zijn 58 veldjes aangelegd. In de omgeving Rotterdam-Kralingse Veer werden 19 veldjes, bij het Marconieplein 3 veldjes, in Berkel 1 veldje en langs de Rijksweg bij Delft 1 veldje aangelegd. Het controle veldje werd te Leidsendam aangelegd. Gebruikt werd het gladiolen ras Sneeuwprinses en Freesia van het ras Prinses Marijke. Gladiolen groeide goed, maar de Freesia's zijn slecht opgekomen en slecht gegroeid. De beschadiging was gering en de fluorgehalte van het loof waren laag. Daardoor was er geen correlatie tussen fluorgehalte en beschadiging.

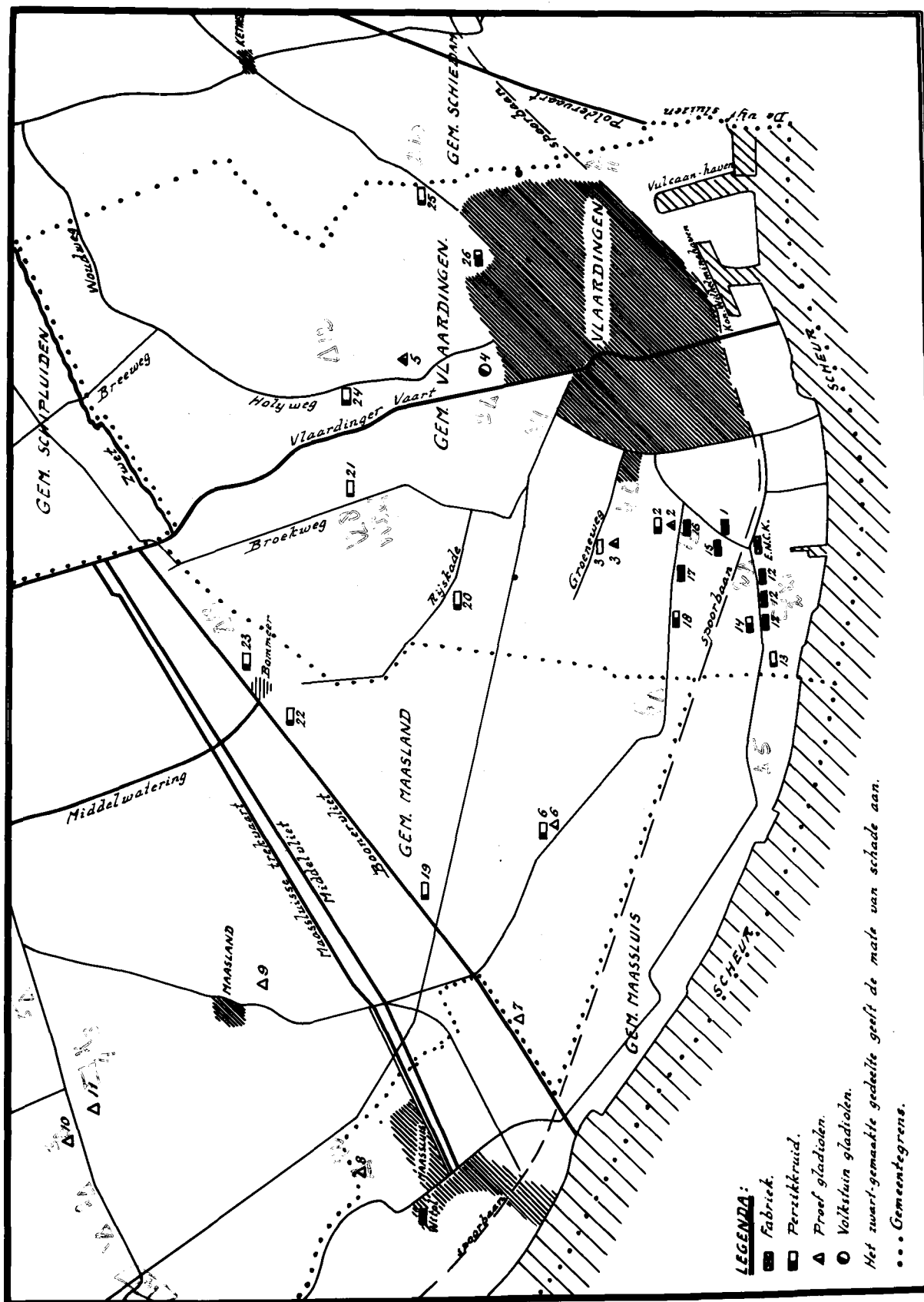
september 1959.

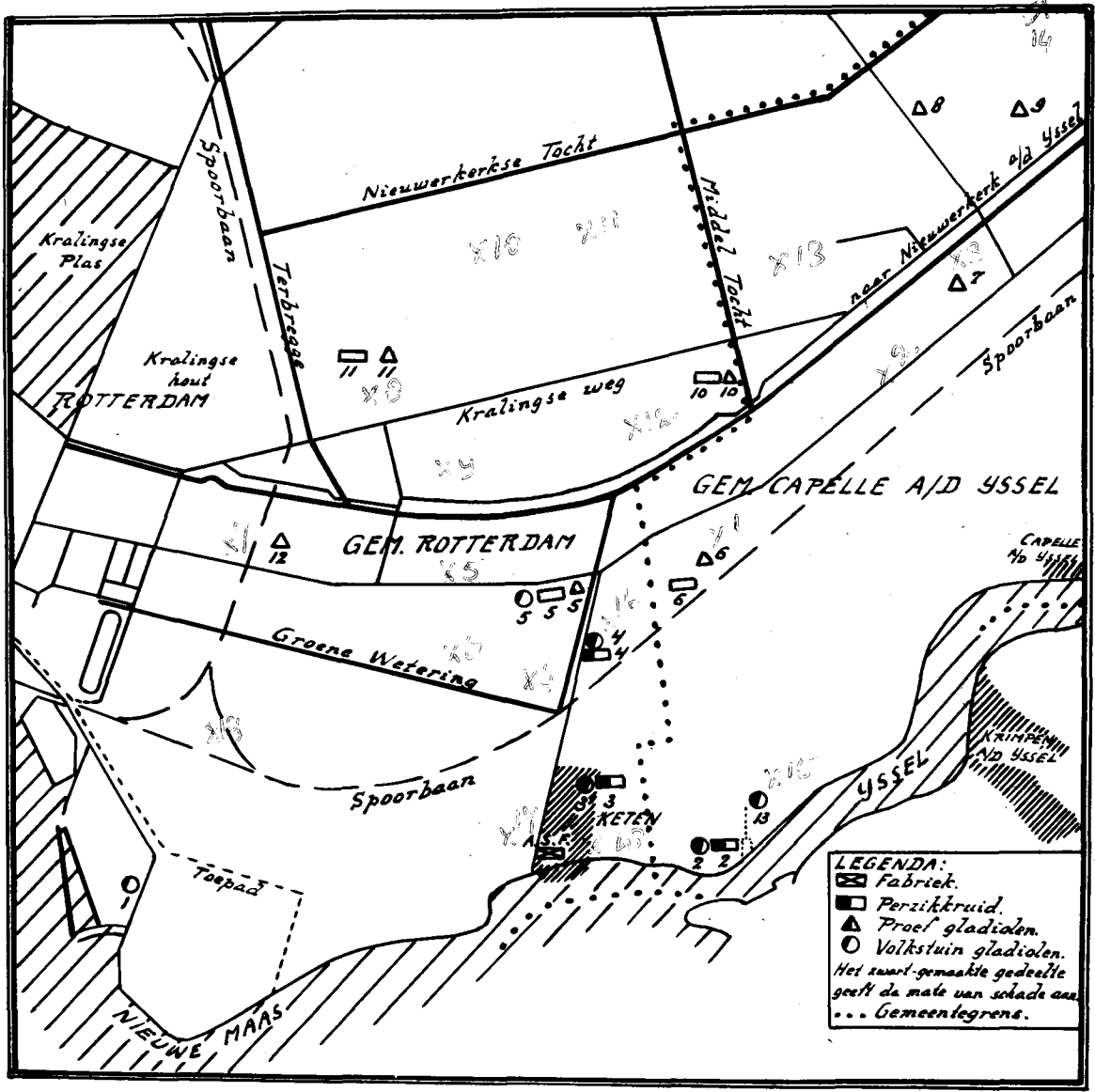
AvB

De Proefnemer,
W. den Boer.
aug. 1959.

Windrichting Veldjes Vlaardingen en Westland 1957.

Veld no.	afstand in m.	19 juli		10 aug.		Freesia	okt. cijfer op lab	dpm F. op droge stof	
		1 ^e pl.	2 ^e pl.	1 ^e pl.	2 ^e pl.				
V 2	1000	5	2	8	6	-	3	18,8	
V 5	2000	2	0	5	3	0	2	13,2	
West Noord West									
V 6	2000	1	0	-	3	0	1	3,2	
Maassluis	6000	0	0	3	1	0	6	7,7	

N.W.richting Veldjes Vlaardingen en Westland 1957.

Veld no.	afstand in m.	19 juli		10 aug.		Freesia	okt. cijfer op lab.	dpm F. op droge stof
		1 ^e pl.	2 ^e pl.	1 ^e pl.	2 ^e pl.			
V 3	500	4	1	5	5	1	4	22,9
K V W 3	7250	0		1	1	0	2	3,6
" " " 4	7250	0			1		1	2,7
" " " 1	7500	0		1	1	0	1	4,9
" " " 2	7500	0		1	1	0	2	10,2
dl 2	9000						1	14,0
" 1	9500						1	0
" 5	9500						2	11,6
" 4	10500						2	1,6
" 3	11000						1	3,1
W 1	11750	0					1	3,7
N 2	13500			0			2	18,6
H 2	14000			0			0	13,9
H 1	14500			0			0	2,4
G 2	14500			0			1	19,2
N 1	15000			0			1	11,7
G 1	15500			0			0	39,6
P 1	16000			0			1	10,6
Mo 3	16500			0			1	6,6
Mo 2	17000			0			1	21,8
Mo 1	18000			0			1	19,0

N.N.W. richting Veldjes Vlaardingen en Westland

Veld no.	afstand in m.	19 juli	10 aug.		Freesia	okt. cijfer op lab.	dpm F. op droge stof
			1 ^e pl.	2 ^e pl.			
W 4	6500	0	1			1	7,1
W 3	6750	0	1	1	0	3	0
W 2	6750	0	2	2	0	1	4,1
K V W5	7000	0	1	1	0	2	14,7
dl 7	11500		0	0		1	40,9
dl 8	11500		0	0		1	10,2
Wa 9	13000		0	0		1	17,1
Wa 7	13500		0	0		1	12,5
Wa 8	13500		0	0		1	3,1
Wa 6	14250		0	0		1	6,9
P 3	14500		0	0		2	14,9
P 2	15000		0	0		2	-
Wa 3	15000		0	0		1	20,3
Wa 4	15000		0	0		1	3,9
Wa 5	15250		0	0		1	8,1
Ld 2	17000		0	0		1	7,5
Ld 3	17500		0	0		1	-
Ld 1	18000		0	0		1	5,0

N. richting Veldjes Vlaardingen en Westland 1957.

Veld no.	afstand in m.	19 juli		10 aug.		Freesia	okt. cijfer op. lab.	dpm F. op droge.stof
		1 ^e pl.	2 ^e pl.	1 ^e pl.	2 ^e pl.			
V 1	750	5	3	8	7	5	10	14,4
V 4	1500	1	0	6	5	2	4	11,5
V 7	2500	4	0	7	5	5	5	11,2
V 8	3000	1	0	4	4	1	1	9,8
D 1	10000			0			1	-
D 2	11000			0			1	14,0
D 3	11000			0			2	9,3
D 4	11500			0			2	-
D 5	12500			0			1	14,9
Wa 2	15000			0			1	6,6
Wa 1	15500			0			1	12,2

Richting veldjes Vlaardingen en Westland 1957.

Veld no.	afstand in meters	schade 19 juli		schade 10 aug.		Freesia	okt. cijfer op lab.	dpm F. op droge stof
		1 ^e pl.	2 ^e pl.	1 ^e pl.	2 ^e pl.			
N.N.O. richting								
V 9	2000	3	1	6	4	1	5	9,8
V 12	4250	3	1	4	3	0	4	21,6
Steenberg	8500	0	0				3	29,3
N.O. richting								
V 10	4000	4	1	5	3	1	3	20,4
Baelde	12500	0	0	0	0		2	31,3
O.N.O richting								
V 11	3000	5	1	6	4	1	4	51,9
Oost								
Marconieplein	7000		0	0			3	18,1

Richting veldjes Rotterdam 1957.

Veld no.	afstand in meters	schade cijfer lab. 9 okt.	dpm F. in droge stof
<u>W.N.W. richting</u>			
R 17	500	3	19,0
R 19	1750	2	25,2
Steenbergen	13500	2	29,3
<u>Westelijke richting</u>			
R 20	8500	3	18,1
R 21	8500	3	18,1
R 22	8500	3	18,1
<u>N.W. richting</u>			
R 7	2000	0	18,5
<u>N.N.W. richting</u>			
R 4	1000	geheel dood	14,3
R 6	1500		18,1
R 5	1750	geheel dood	17,2
R 9	2000	1	7,3
R 8	3000	1	6,2
Baelde	10000	2	31,3

Richting veldjes Rotterdam 1957.

Veld no.	afstand in meters	Schade cijfer lab. 9 okt.	dpm F. in droge stof
Noordelijke richting			
R 18	200	4 achter heg 1	22,9
R 16	1000	1	12,7
R 12	2250	0	11,0
R 10	3000	0	5,0
R 11	3250	1	18,0
N.N.O. richting			
R 1	2000	1	18,5
R 2	2500	2	16,4
R 13	3000	3	24,0
R 3	3500	2	27,8
R 14	4250	1	33,6
Vriend	11500	0	7,4
Oostelijke richting veldje R'dam 1957.			
R 15	1000	3	13,7

Veldjes 1957.

Richting	afstand	nummer	Naam.
N	750	V 1	Hogendam Zuidbuurtseweg Vlaardingen
W	1000	V 2	Poot
N W	500	V 3	W. Verkade
N	1500	V 4	B. Broek Soendalaan
W	2000	V 5	Sonneveld Stort
W N W	2000	V 6	S. v. Staalduinen "Bouwlust" Zuidbuurtseweg Vl.
N	2500	V 7	Dr. Moerman Rijksweg
N	3000	V 8	v.Vliet Boer Broekweg Vl.
N N E	2000	V 9	P. Nouwt tuin Vlaardingse Vaart
N E	4000	V 10	Keizer ("Eben Haëzer")
E N E	3000	V 11	B.P.M. Park "Vijf Sluizen"
N N E	4250	V 12	Gebr. v.d. Ende Holyweg 37
N N W			Sonneveld Bommeer (uitgevallen)
			kant Vl.
			Westgaag
N W	7500	K V W 1	Staalduinen 2 ^e boerderij vanaf Rijksweg
N W	7500	" " " 2	Drift Westgaag 98
N W	7250	" " " 3	Uil " ± 60
N W	7250	" " " 4	v.d. Hoeven Westgaag 3
N N W	7000	" " " 5	Vijverberg " 8
			Westgaag +
			O. polder
N W	11750	W 1	v.d. Kruk Lange Kruisweg 1
N N W	6750	" 2	v.d. Wel Oostgaag 7
N N W	6750	" 3	B. v. Uffelen Oostgaag 35
N N W	6500	" 4	J. Vos Duifpolder 9
W N W	6000		Gilbers Tulpstraat 9 Maassluis

Richting	afstand	nummer	Naam
		<u>de Lier</u>	
N W	9500	dL 1	P. Wenneker Nolweg 5 Maasdijk
N W	9000	2	G. Bergwerf Oudtampseweg 7 de Lier
N W	11000	dL 3	San Sollenveld Burg. v. Doornlaan 13 de Lier
N W	10500	4	Th. Nijverberg Leeweg 3 "
N W	9500	5	v. Zijl Hoogweg 1 "
-	-	6	W. Zeestrade Oostbuurt 2 de Lier (uitgevallen)
N N W	11500	7	J. v. Ruyven Groeneveldseweg 3 Lierkant
N N W	11500	8	G. v. Adrichem Noordlierweg ¹⁴ de Lier
N W	15000	Naaldwijk 1	G. Grootscholten Grote Achterweg 1
N W	13500	2	Proefstation Zuidweg
		<u>'s-Gravenzande</u>	
N W	15500	1	G.A. de Ruiters Oudelandstr. 20 's-Gravenzande
N W	14500	2	P.J. v. Velden Naaldwijkseweg
		<u>Monster</u>	
N W	18000	1	F. v.d. Ende Haagweg 31 Monster
N W	17000	2	J. de Kievit Choestraat 72 "
N W	16500	3	Zuidgeest Poeldijkseweg 7 "
		<u>H'dijk</u>	
N W	14500	1	C. v.d. Helon Nieuweg 28 Honselersdijk
N W	14000	2	W. v. Wingerden Middelbroekweg 72 "
		<u>Poeldijk</u>	
N W	16000	1	G.M. v. Ruyven Monsterseweg 25 Poeldijk
N N W	15000	2	M.P. v. Kester Wateringseweg 6 "
N N W	14500	3	Th. v. Leeuwen " 87 "
		<u>Wateringen</u>	
N	15500	1	Willemse Noordweg 203 Wateringen
N	15000	2	Jo Koene tuin Noordweg "
N N W	15000	3	S. Holstein " 47 "
N N W	15000	4	W.v.d. Knaap Poeldijkseweg 29-31 Wateringen
N N W	15250	5	F. Duivenstein Withoflaan 10 "
N N W	14250	6	S. v.d. Valk vanaf Herenstr. achter St.Jan rechts
N N W	13500	7	A. Enthoven Bovendijk 24 Wateringen
N N W	13500	8	N. v. Stekelenburg Bovendijk 18 Wateringen
N N W	13000	9	C. Eekhout Lange Watering 33 "

Richting	afstand	nummer	Naam
		Delft en omgeving	
N	10000	1	De Boer Hodenpeil Schipluiden
N	11000	2	v. Woerden 't Woud (boer)
N	11000	3	H. v.d. Stap Woudseweg 140-142
N	11500	4	Eigenraam Hoornsekade 28
N	12500	5	P. v.d. Berg Sion 2 (alleen 1 ^e plantdatum)
		Loosduinen	
N N W	18000	1	Hendriks Nieuwerweg 82
N N W	17000	2	D. Molenkamp Monsterseweg F8
N N W	17500	3	Steyn Houtweg
N N E	8500		Steenbergen
N E	12500		Baelde
E	7000		Marconieplein

Veldjes Rotterdam 1957.

Richting	afstand	nummer	Naam
N N E	2000	R 1	P. Hogendam 's-Gravenweg 26 Cap. a/d IJssel
N N E	2500	R 2	M.J. v. Vuurde " 99 "
N N E	3500	R 3	W. Verkade " 213 "
N W N	1000	R 4	S. Moerman tuin " 631 Rotterdam (0)
N W N	1500	R 5	J.C. Struik " 570 "
N W N	2000	R 6	Ewe B. Valk " 532 "
N W	2000	R 7	Gebr. Hoogendoorn " 348 "
N W N	3000	R 8	Jac. v. Mourik Kralingseweg 260 "
N W N	2000	R 9	T.J. v.d. Bey tuin " 285 "
N	3000	R 10	A.C. Overvoorde " 388 "
N	3250	R 11	K.J. Krop " 450 "
N	2250	R 12	A. Slobbe Ringvaartseweg 188 "
N N E	3000	R 13	S. Reym Kralingseweg "
N N E	4250	R 14	Wed. B. Vente Bermweg 113 Cap. a/d IJssel
O	1000	R 15	Gebr. v. Wageningen Karel Doormanstr. Cap. a/d IJssel
N	1000	R 16	Volkstuin Verhoef IJsselmondselaan Kralingse Veer
W N W	500	R 17	Vroman " "
N	200	R 18	S. Moerman huis Lamastraat 11 Rotterdam O
W N W	1750	R 19	Volkstuin de Koning Ceintuurbaan "
W	8500	R 20	Marconieplein v.d. Blist tuin 95
W	8500	R 21	" " Schelbuis " 113
W	8500	R 22	" " Augustein " 11
N W W	13500	Steenbergen	
N W N	10000	Baelde	Stigt Berkel
N N E	11500	Vriend=	bij Vriend thuis Leidsendam